

Kálvin gazdaságetikája (A reformátorok tanítása) RPI-interjú, 2016. november 23.

A video-interjúban feltett kérdések rövidített változata

00:00	Bevezető. A Református Pedagógiai Intézet 2016 őszén előadás-sorozatot készített a középiskolai történelemtanárok számára, a történelem tantárgy új érettségi vizsgakövetelményeiről. A gazdasági-pénzügyi ismeretek oktatásához kapcsolódóan beszélgetett Márkus Gábor, az RPI munkatársa Dr. Márkus Mihállyal, a Dunántúli Református Egyházkerület tiszteletbeli püspökével, a pápai Református Teológia professzor emeritusával, a Kálvin Társaság a reformátorok gazdasági felfogásáról, Kálvin gazdaságetikájáról.
00:43	Amikor a reformációról beszélgetünk, elsősorban az üdvösség, a megigazulás kérdéseire figyelünk. Ugyanakkor a reformációt magasra lökő társadalmi erő nagyon is evilági kérdések körül sűrűsödött össze. Gondoljunk például a búcsúcédulák erkölcsi és pénzügyi rendszerére, a városi polgárság olcsóbb egyház iránti igényeire, a német fejedelmek szekularizációs birtokpolitikájára. Mennyiben tudott új válaszokat adni a reformáció a saját kora földi problémáira?
02:58	Ha a gazdaságról akarunk beszélni, akkor a keresztyén etika hagyományosan az emberi munka etikumából indul ki. Áldás vagy átok a munka? A teremtés lehetősége vagy az ember verítéke?
05:15	Mind Luthernél, mind Kálvinnál markánsan megjelenik a munkával összefüggésben a hivatás kérdése. A munka több lesz, mint robot, Istentől kapott feladat, hivatás. Lehetséges, hogy az ember boldogulása Isten dicsőségét is szolgálja?
08:11	Ha már a gazdasági élet egyes területeit vizsgáljuk, érdemes figyelni arra, hogy a reformáció radikális irányzatai újra felvetették a vagyonszociális kérdését. Zwingli Ulrik zürichi prédikátornak teológiai fenntartásai voltak a magántulajdonnal szemben. Mennyire tekinthető egységesnek a reformáció álláspontja a tulajdonról?
13:00	Egyháztörténészek olyan különbséget látnak, mintha Luther a földművelés, Kálvin inkább a kereskedelem és az ipar szorgalmazója lenne. Ha ez a különbség reális, akkor ennek az oka a teológiai látásmódban van, vagy inkább a társadalmi környezet eltéréseiben gyökerezik?
15:25	Egy Genf-szerte mesélt történet szerint a reformáció után az eddig kegytárgyakat készítő ötvösök felkeresték Kálvint, hogy mihez kezdjenek ezután, hiszen az ékszerviselet is korlátozott. Kálvin egyetlen mondata, javaslata nyomán alakult ki a híres svájci óraipar. Az arisztokratikus tündöklés helyett a polgári erény a pontos idő lett. Hogyan függ össze Nyugat-Európa felemelkedése, a kapitalizmus, és a polgári szorgalom?
19:06	Nem volt tévedés az a XVIII. századi protestáns elképzelés, hogy a gazdagság és a jólét Isten áldásának a bizonyítéka?
21:49	Békefy Lajos azt írja, hogy a pénz mindent elintéző hatalma elleni első európai méretű hatalmas protestálás is volt a reformáció. Kálvinról elmondják, hogy új fényben látta meg a pénz jelentőségét; a kamatról alkotott új felfogása teremtette meg a modern svájci pénzügyi rendszert. A pénzügyek kezelése, a kamat már a

	Biblia korában, aztán a középkori egyház időszakában is problémás volt. Miért? Mi újat hozott Kálvin?
27:23	Valamennyi reformátornál megfigyelhető, hogy miközben nem zárja ki a földi javak hasznát, ugyanakkor erős szociális érzékenységet mutat. Árvaházak, szegényházak, szegénykórházak létesülnek; maguk is ragaszkodtak az egyszerű életvitelhez. Mennyiben lehet reális példa a mai reformátusoknak ez a puritán, szolgáló életmód akár egyéni életvitelükben, akár egy új, a teremtés rendjével inkább összhangban lévő (ökológiai alapozású) ökonómia alakulhasson ki a világban?
29:52	Stáblista Előadó: Dr. Márkus Mihály, a Dunántúli Református Egyházkerület tiszteletbeli püspöke Bemondó: Virág Vivien Operatőr: Zsombók Krisztián Szerkesztő: Márkus Gábor, a Tatai Református Gimnázium tanára, az RPI pedagógiai szakértője A felvétel a Tatai Református Gimnáziumban készült, 2016. november 23-án.

A témához kapcsolódó néhány internetes link:

Talán ez a leginspirálóbb:

Dr. Birkás Antal: Luther és Kálvin politikai és gazdasági nézetei
http://www.polgariszemle.hu/?view=v_article&ID=698

Talán ez a legrövidebb:

Dr. Birkás Antal: Luther és Kálvin gazdaságfelfogása
<http://reformacio2017.hu/wp-content/uploads/2016/08/Luther-e%CC%81s-Ka%CC%81vin-egyben-gazdasa%CC%81gfelfoga%CC%81s.pdf>

Kiváló áttekintés, kiváló Kálvin-idézetekkel:

Bodai Zsuzsa: A reformátorok gazdasági tanításai
<http://www.inco.hu/inco8/global/cikk5h.htm>

Egy finom Max Weber-kritika:

Csepregi Botond-Pásztory Ádám: A hitbéli meggyőződés a gazdasági rendszert is meghatározza - Interjú Dr. Joób Márkkal (2011. 10. 29.)
<http://reformatus.hu/mutat/a-hitbeli-meggyzdes-a-gazdasagi-rendszert-is-meghatarozza/>

Tudósítás Varga Mihály előadásáról

Telepóczkai Márta: A reformáció a jövőbe vezető úton szólít meg (2015).
<http://reformatus.hu/mutat/a-reformacio-a-jovobe-vezeto-uton-szolit-meg/>

Szerkesztette: Márkus Gábor